

UPPFÖLJNING KULTUR- OCH BIBLIOTEKSPLAN INKL. SKOLBIBLIOTEKSPLAN 2020–2023

KULTURPLAN

De första åren av plantiden präglades minst sagt av Covid-19 då bibliotekets verksamhet fick ställa in och ställa om för att nå målen i kulturplanen. Pandemin gav däremot den digitala verksamheten en stor knuff framåt och utvecklingen fick lov att ske väldigt snabbt. För att främja allas rätt att delta i kulturlivet kom detta att innebära digitala föreläsningar och författarböcker, varav flertalet med samiskt tema, språkcafé som hölls via teams i stället för fysiskt, och högläsning som skedde på Youtube. Under slutet av pandemin hölls ett författarböcker med Agneta Gustavsson och hennes bok om Dr Strömbom i A-salen på MB där publiken fick begränsas till femtio åhörare, men som också livesändes, vilket gjorde att personer från hela kommunen och även andra orter runt om i Sverige deltog. Biblioteket har också bland annat haft verksamhet gentemot personer med annat modersmål än svenska, anordnat föreläsning om det samiska språket och lyft fram minoriteternas högtidsdagar för att nå samma mål. Kulturbidraget om 123 000kr har också betalats ut till föreningar som har bidragit med kulturarrangemang till kommunens invånare. Hösten 2023 anordnades kommunens första regnbågsvecka med flertalet arrangemang. Syftet var att visa på att Dorotea är ett samhälle där alla ska känna sig välkomna och för att bidra till ett öppnare samhälle och främja utvecklingen för HBTQI-personer i Dorotea. Aktiviteterna finansierades med bidrag från Socialstyrelsen.

Barn och ungas rätt till kultur och delaktighet i kulturlivet har varit ett påtagligt och viktigt arbete under planperioden. Främst tack vare det arbete och den förståelse för ungas fritid och liv som kommunens projekt "Youth up North" bidragit med. Ungdomskonsulenterna har arbetat för att främja barn och ungas delaktighet och inflytande i utvecklingen av kulturlivet, både genom samarbete med AC live, ett projekt för att främja popmusiken i Västerbotten och unga kulturarrangörer, samt genom enkäter och delaktighet i kulturfrågor som rör dem. Personal från biblioteket har också deltagit i hackathon och pratdagar med kommunens unga för att främja deras delaktighet och inflytande i utvecklingen av kulturlivet. Allt detta bidrog också till att biblioteket under tre år sökte och beviljades bidrag från Kulturrådet för att arbeta mot och med unga. Tack vare ett gott samarbete med Doroteas musik- och riksteaterförening, har alla barn erbjudits ett professionellt teater-, musik- eller dansarrangemang per år. Biblioteket har också deltagit i nationell filmvecka för barn och unga 2023, och anordnat föreställningar, författarböcker och utställningar med konst och författarskap under denna period. Samarbetet med den samiska

samordnaren har bidragit till att stärka och främja samisk kultur och barn och unga genom teaterarrangemang, workshops och sagostunder.

Under 2020–2023 har det arbetats med att främja bevarandet, användandet och utvecklandet av kommunens kulturarv och kulturmiljöer. Till exempel har upprustning av "Bergbodarna", en jämtländsk fäbod från 1864, genomförts. Detta tack vare finansiering av Länsstyrelsen och NOKÅS/Skogsstyrelsen samt projektet Lapplands Sydport. Arbetet med upprustningen utav delar av Dr Strömboms trädgård har genomförts, från antikvariska undersökningar till att tornet åtgärdades utvändigt under 2023. Bidrag har beviljats även för insidan av tornet från Länsstyrelsen och återskapande utav delar av trädgården kommer att genomföras med hjälp av bidrag från Leader Lapland. Det har också tagits in hjälp för att sammanställa information om prästen Jonas Nensén, till skyltar som har placerats ut på de ställen han vistades på längs med vandringsleder på Oxhornsberget i Dorotea tätort. Kommunen har också bidragit till att det genomförts en antikvarisk undersökning av Storvikens sameviste.

BIBLIOTEKSPLAN

Biblioteket har genom samarbetet V8 arbetat med projektet gällande den samiska biblioteksbusen Julla Májja. Detta projekt har finansierats av Kulturrådet och har utvecklats under hela planperioden, till att bli en viktig del att nå målet om att biblioteket ska vara relevant och tillgängligt för samtliga invånare. I samarbete med den samiska samordnaren och Julla Májja har det anordnats arrangemang och aktiviteter i såväl tätort som i Borgafjäll samt i verksamheter från förskola och pedagogisk omsorg till äldreomsorg. Personalen har också deltagit i fortbildningsinsatser för att stärka kompetensen i samiska frågor. Biblioteket har arbetat med att öka tillgängligheten på flera plan under hela planperioden. Till exempel har mångspråkshyllan på barnavdelningen förbättrats och synliggjorts, det har genomförts informationsinsatser på seniordagar och återvändardagarna gällande våra e-tjänster samt att tillgängligheten har ökat på våra fysiska lokaler. Med hjälp av Kulturrådets satsning "Stärkta bibliotek" har läsesalen utrustats med skärm vilket ökar möjligheterna att ta del av digitala arrangemang. Det installerades då även en hörslinga som ökar tillgängligheten för besökare/åhörare med hörselnedsättning. Meröppet infördes på biblioteket efter att en självutlåningsmaskin, nytt låssystem och andra tekniska bitar fallit på plats hösten 2021. Vid årsskiftet 2023/24 hade biblioteket 127 meröppet-låntagare och under 2023 var det i genomsnitt 50–80 besök i månaden. "Boken kommer" är en annan del i att tillgängliggöra bibliotekets utbud och tjänster, vilken påbörjades under pandemin men som sedan har fortsatt. Denna tjänst innebär att låntagare kan låna böcker och få dem hemskickade utan att behöva besöka biblioteket.

Under 2021 arbetade också personalen med att implementera barnkonventionen i verksamheten, bland annat genom en kartläggning

av kommunen. Arbetet har sedan fortsatt med hjälp av Regionbibliotekets utbildning tjänstedesign och barnrätt som fortsätter under 2024. Biblioteket genomgick även en HBTQI-diplomering som regionen anordnade och hösten 2022 firades detta med en mindre ceremoni då biblioteket tog emot sitt diplom från Regionbiblioteket. Förutom flertalet fritidsaktiviteter, så som bokklubb, workshop i att skapa musik och måla graffiti, cirkus, legobyggande, gameskap, pyssel, högläsning med mera, har lovaktiviteter utvecklats till ett gott samarbete med kollegorna på Medborgarhuset. En framgångsrik läsfrämjande aktivitet är den där feriearbetarna 2022 och 2023 varje dag under fyra veckor fått välja ut böcker och haft högläsning för barnen på fritids.

Biblioteket har bidragit att kommunens invånare känt lust att läsa och skaffa ny kunskap under planperioden genom flertalet olika aktiviteter. Det har tagits fram en mediaplan för biblioteket som säkerställer ett allsidigt och kvalitativt utbud av medier. Under hela planperioden har det arrangerats kulturprogram med fokus att väcka besökarnas läslust, kunskapsörst och lust att delta i samhällsutvecklingen i den mån det har gått. Bibliotekets personal var samordnare då demokratistugan invigdes i Dorotea hösten 2021. Uppemot 100 personer deltog i invigningen och kunde därefter ta del av heldagsprogram med aktiviteter. Biblioteket har också arbetat med att underlätta för Doroteabor att studera på distans genom att tillhandahålla kurslitteratur, genom inköp eller fjärrlån.

2022/23 var Dorotea Årets berättarkommun, en utmärkelse som arrangerats sedan 2010 av Västerbottens museum och nordiskt berättarcentrum, en del av Västerbottensteatern, i samverkan med den kommun som nominerats och accepterat utnämningen. Året invigdes under höstmarknaden, och finalen gick av stapeln 6 juni där Nationaldagsfirandet slogs ihop med en berättarfestival. Målsättningen med Årets Berättarkommun var att bevara kommunens historia och kulturarv, att belysa nutiden och skapa inspiration till framtida utveckling. Ett viktigt fokusområde var barn och unga, samt att nå ut till nya kulturkonsumenter. Förutom avslutningen var den stora händelsen 2023 en kulturmässa som anordnades tillsammans med Västerbottens museum i februari. Under 22/23 anordnades 34 olika aktiviteter kopplat till Årets Berättarkommun, med en stor spridning vad gäller olika målgrupper men även gällande geografiska platser i kommunen.

För kommunens minsta invånare har samarbetet med förskolorna pågått men framför allt utvecklats under 2023 där bibliotekarie har haft sagostund på förskolorna flertalet gånger, bokpåsar har bytts ut och medverkan har skett på föräldramöte för att lyfta vikten av att läsa för sina barn. En ny föräldrahylla med uppdaterad media har tillkommit på biblioteket. Det har också initierats ett samarbete med BVC och förskolan om att starta upp nätverk kring de små barnens språkutveckling.

Biblioteket har arbetat för att vara ett integrerat digitalt och fysiskt bibliotek under hela planperioden, bland annat genom att ha utvecklat tjänsten att finnas för de personer som befinner sig i digitalt utanförskap och som behövt ha hjälp att stärka sina digitala förmågor eller att använda digital teknik.

Biblioteket har också tillhandahållit datorer och surfplattor samt väglett användare i behov av IT-stöd under våra öppettider. Personalen har även haft robotworkshops i våra byar som lovaktiviteter och lånat ut teknik till ungdomsgården då de haft temakvällar. I början av planperioden deltog bibliotekets personal aktivt i det nationella kunskapslyftet Digitalt först och det unika materialet, i synnerhet den lokala samlingen och den samiska samlingen, gjordes tillgängligt genom Libris.

SKOLBIBLIOTEKSPLAN

Dorotea folkbibliotek är ett integrerat skolbibliotek och eleverna i grundskolan gör kontinuerliga besök på biblioteket för att låna böcker till såväl undervisning som fritid. Förutom detta så är barn- och ungdomsbibliotekarien behjälplig vid till exempel aktiviteter/föreläsningar om källkritik men har även arbetat mycket med att lyfta bibliotekets e-tjänster som en resurs i skolan så att fler kan ta nytta av till exempel Legimus. Detta är en app för att läsa talböcker och taltidningar i sin telefon eller surfplatta.

Skolbiblioteket har funnits som en resurs för skolan i arbetet för att motverka trakasserier och kränkande särbehandling och finnas tillgänglig i värdegrundsfrågor. Till exempel så har det arbetats med Pop-up bibliotek på högstadiet 4 gånger och där har det talats en del om sex, samtycke och porr. Biblioteket var också med när det anordnades föreställningar med Unga Hästen om psykisk ohälsa. Alla elevers möjlighet att känna sig inkluderade och representerade i litteraturen har beaktats vid inköp och urval av högläsningböcker. Under planperioden har det genomförts bokprat och litteraturtips till lärare, sökningar till klasslån, parläsning med mera och eleverna har bjudits in att delta i inköp samt att en engelsk referensgrupp har startats upp. Media inköpts kontinuerligt under planperioden utifrån efterfrågan och behov.

Det har under planperioden gjorts försök till att skapa strukturer för att skolbibliotekarie och lärare ska kunna planera för att tillsammans genomföra undervisningen. Hösten 2023 gjordes omtag och arbetet fokuseras till att öka elevers läsförmåga och läsintresse. Skolbiblioteket har under hela planperioden arbetat för att utgå från elevers och elevgruppers behov, till exempel elever som är i behov av extra utmaningar och stöd, talar ett minoritetsspråk, har ett annat modersmål än svenska och/eller har någon funktionsvariation. Det har också gjorts regelbundna besök med olika aktiviteter på fjällskolan i Risbäck samt den pedagogiska omsorgen i Borgafjäll.